

IMPLEMENTIMI FISKAL I REFORMAVE STRUKTURE (Viti I Dyte I PROJEKTIT FISR)

INTEGRIMI I REFORMAVE STRUKTURE NE BUXHET

(E-learning: 3-12 Qershor, 2020)

Marsed HARIZI

Konsulent Lokal

Funded by the European Union.

PJESA

(I):

METODA E GJETJES SE HAPESIRES FISKALE PER NPI:

“Perkufizime Baze”:

- Baza vs. Inisiatives per Politike te Re (NPIs);
- *Graph*: “Metodologjia Baze e Buxhetimit”
- Rruga per perzgjedhjen e “NPI” ne buxhet;

“Kostimi I Inisiatives per Politike te Re (NPIs)”:

- Shabllonet Specifike per kostimin e NPIs;
- Kursimi I kostove - Kosto per njesi;
- *Skema*: KNOW-HOW I procesit te kostimit;

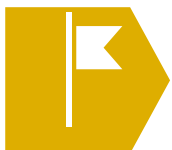
Sugjerime – Permbledhje – Diskutim I Hapur:

- Sugjerime per forcimin e kapaciteteve te brendshme te LM per zhvillimin dhe artikulimine NPI ne propozimet e Buxhetit;
- Diapozitiv permbledhes I sfidave te identifikuara;
- Hapesire per pyetje;

PJESA (II):

Funded by the European Union

QASJA NDAJ INTEGRIMIT TE PERGATITJES SE BUXHETIT ME PLANIFIKIMIN E POLITIKAVE :

“Perkufizime Baze”:

- Procesi I Priorizimit te NPI drejt LM-ve;
- Lidhja e Kostimit te Masave te Reformave dhe Programeve te Buxheteve;

“Depozitimi i LM te Iniciativave te Reja Politike (NPIs)”:

- Aktivitet I Perbashket: Kush ben Cfare?
- A jane SR/ NPI te drejtuara nga jashte?

Sugjerime – Permbledhje – Diskutim I Hapur:

- Sugjerime per permiresimin e lidhjes ndermjet prioriteve Qev – Pergatitjes se Buxhetit - ERP;
- Diapozitiv permbledhes I sfidave te identifikuara;

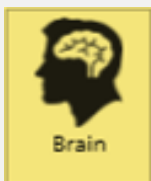
METODA PER GJETJEN E HAPESIRES FISKALE PER NPI:

“Perkufizime baze”:

- Vija baze vs. Inisiativave te Politikave te Reja (NPIs);
- *Graph*: “Metodologjia Baze e Buxhetimit”
- Rruga per te zgjedhur nje “NPI” ne buxhet;

THENIE:

**“DIJA NUK ESHTË TË KESH NJOHURI NË PERGJITHËSI, POR NË
MOMENTIN E DUHUR”**

Umberto Eco

ALBANIA – ERP: 2020-2022 OVERVIEW;

1. **HARTUESIT:** MINFIN => ML => BSH → miratohet me VKM;
2. **PARAQET:** Politikat MAKRO & FISKALE => (i) rritje te qendrueshme; (ii) rritje punesimit dhe (iii) uljen e borxhit;
3. **Fushat e Reformave (8)**
Energjia/ Bujqësia/ Klima e biznesit dhe reduktimi i ekonomisë informale/ Kërkim, zhvillim dhe inovacion, dhe ekonomia digjitale/ Tregtia/ Arsimi dhe Aftësitë/ Punësimi dhe tregu i punës/ Mbrojtja dhe përfshirja sociale.
4. ***Identifikimi i pengesave*** => diagnostikimin e hollësishëm të pengesave për konkurrencën dhe rritjen e mëtejshme ekonomike dhe zhvillimin e Shqipërisë, dhe përfshiu masa reformash që synojnë adresimin e tyre
5. **Objektivi MINFIN => Zbatimi I strategjinë MFP-së 2019-2022:**
(i) *forcimi i kuadrit afatmesëm makro-fiscal; (ii) Vendosja e rregullave fiskale në LOB; (iii) permiresimi procesit te PBA; dhe (iv) Statistikat publike;*
5. Kostot 2020 = € 2.47 milione (35% Buxheti Qendror);
6. Financimet e huaja 2020 = € 1.85 milione

KUADRI MAKRO FISKAL – ERP

1. Kuadri MAKRO => KAP (3): SKENARET dhe RISQET

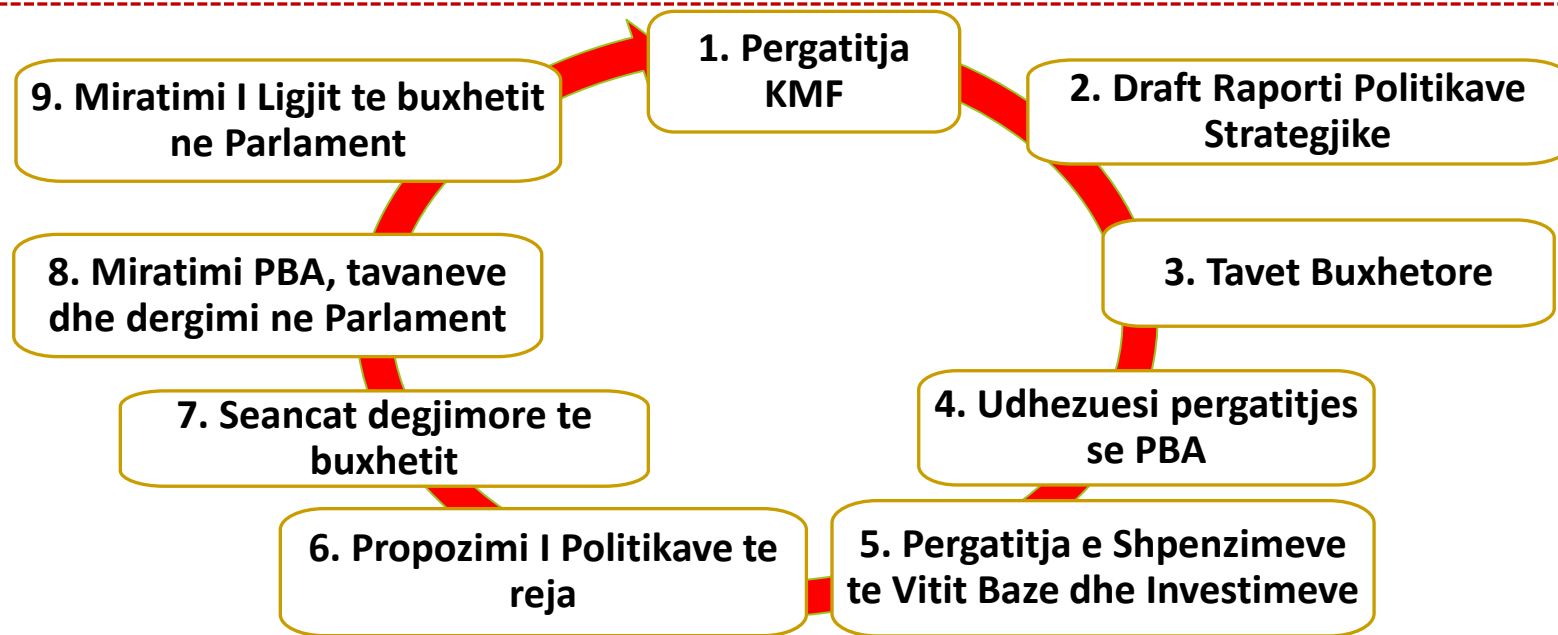
- Efektet e pritura të RS në EKO të përfshihen në skenarin “BAZE” që mbështet parashikimet fiskale;

2. Kuadri FISKAL => KAP (4): Politikat Strategjike dhe Rregullat Fiskale

- **KOSTOT** => nga RS të jene planifikuar në buxhetin vjetor, ose në kornizën afatmesme të shpenzimeve;
- **TE ARDHURAT** => nga RS të përfshihen në kornizën afatmesme të të ardhurave;
- **RISKQET FISKALE** => marrin në konsideratë projeksionet e të ardhurave sipas supozimeve të (i) rritjes ekonomike dhe inflacionit; (ii) performancës tregtare se jashtme të një viti më parë.
- ML vlerësojnë zbatimin e RS në aspekt të shpenzimeve buxhetore që ato sjellin, ndërsa aspekti i vlerësimit të gjenerimit të të ardhurave nga zbatimi i tyre përgatitet nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë.

ERP dhe CIKLI I BUXHETIT;

1. Perfshirja apo planifikimi I buxheteve per RS/ NPIs behet ne perputhje me procedurat dhe procesin e pergatitjes se buxhetit.
2. Ekzistojne modele/formate per paraqitjen e kostimit te politikave te reja qe dergohen me Kerkesat Buxhetore. Eshte bere e detyrueshme qe pergatitja akteve ligjore dhe nenligjore duhet te Shoqerohet me “Impact Assessment” si dhe nje format per kostimin e Startegjive.
3. Ne PBA pershkruhen “Prioritetet strategjike te ML per periudhen duke evidentuar (i) aktivitetet; (ii) kostot dhe (iii) treguesit e performances”;

REFORMAT SHTRUKTURORE – ERP;

1. **Komisioni European ne Udhezuesin e ERP perkufizon RS si:** politikat publike që adresojnë pengesat për nxitësit themelorë të rritjes, që lehtësojnë përdorimin e burimeve dhe faktorëve të prodhimit sa më efikas të jetë e mundur ose që kontribuojnë në një ekonomi më të drejtë dhe gjithëpërfshirëse.
2. RS duhet – te përfshij politika që modernizojnë tregjet e punës dhe i bëjnë ato më të adaptueshëm dhe të përgjegjshëm, i bëjnë tregjet e produkteve dhe shërbimeve më efikase, thjeshtojnë mjedisin rregullator për bizneset duke rritur transparencën në përgjithësi në ekonomi, si dhe politikat që krijojnë mundësi të barabarta dhe sigurojnë përfshirjen sociale.
3. ERP përmbledh masat e reformave prioritare të Qeverisë së Shqipërisë për periudhën afatshkurtër me qëllim rritjen e prodhimit vendas, nxitjen e investimeve të reja dhe sigurimin e një zhvillimi të qëndrueshme dhe rritjen e konkurrueshmërisë.
4. RS janë përdorur prej mëse dy dekadash si instrumenti më i rëndësishëm për dialog të hapur me Bashkimin European për antaresim;

LINJA BAZE perballe INISIATIVES SE POLITIKES SE RE;

LINJA BAZE

1. Sasia totale e burimeve te nevojshme per mbeshtetjen e te mirave materiale dhe sherbimeve sasiore dhe cilesore aktuale te qeverise ne terma afatmesem;
2. *Skenari I Politikave te Mos-Ndryshimeve;*
3. Do te modifikohet vetem me qellim sigurimin e furnizimit te qendrueshem me mallra publike dhe sherbime per te mirembajtur vleren reale te perfitimeve ne nivelet aktuale te cilesise se sherbimeve;

LINJA BAZE perballe INISIATIVES SE POLITIKES SE RE; (vazhd.)

NPI:

1. Prezantimi I nje politike komplet te re (asnje program i meparshem buxhetor);
2. Ndryshime serioze ne nivelin e sherbimeve te lidhura me nje program ekzistues shpenzimesh (rritje ne cilesi ose zgjerim I mbulimit te programit);
3. Nje ndryshim thelbesor ne planet e zbatimit te nje programi shpenzimesh => ne nje rritje ne modelet e shpenzimit ne disa vite dhe / ose nje reduktim ne te tjera;
4. Investime te reja kapitale/ projekte;

LINJA BAZE perballe INISIATIVES SE POLITIKES SE RE; (vazhd.)

SHEMBULL:

1. Nje rritje ne arsimim prej 10 ne 11 vjet eshte nje ***politike e re***, nderkohe qe patja e nje numri me te madh nxenesish eshte ***linja baze***);

2. Rritja e shumes se pensionit eshte nje ***politike e re***, nderkohe qe patja e nje numri me te madh pensionistesh per arsye demografike eshte ***linja***

“METODOLOGJIA E BUXHETIMIT BAZE”

I

- Vleresimi I shpenzimeve baze ne nivelin eBI;

II

- Identifikimi I Hapesires Fiskale per NPI;

III

- Identifikimi, kostimi dhe perzgjedhja e propozimeve per politika te reja dhe projekte kapitale;

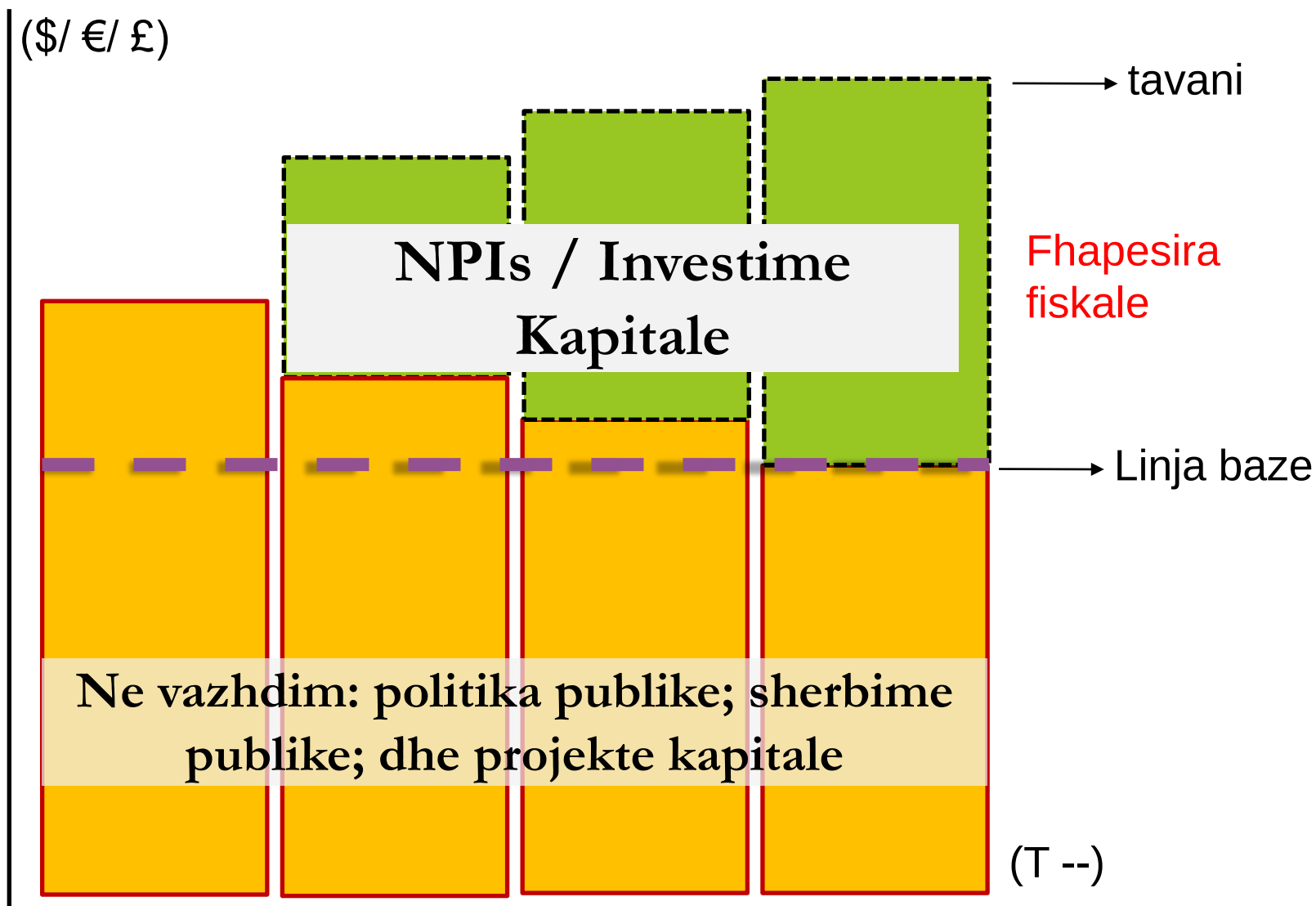
IV

- Percaktimi I tavaneve te shpenzimeve;

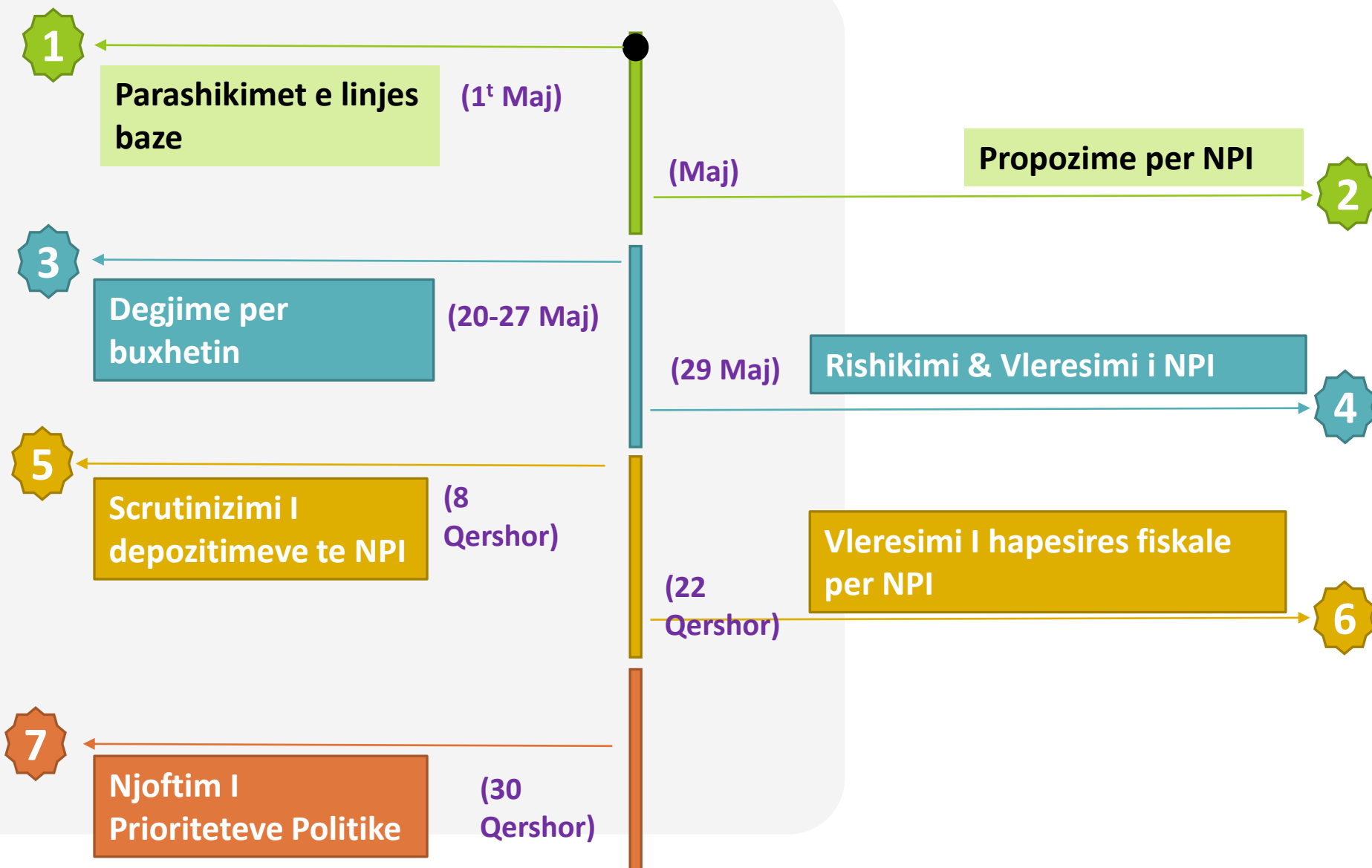
V

- Prezantimi I strategjise se buxhetit (MTBP);

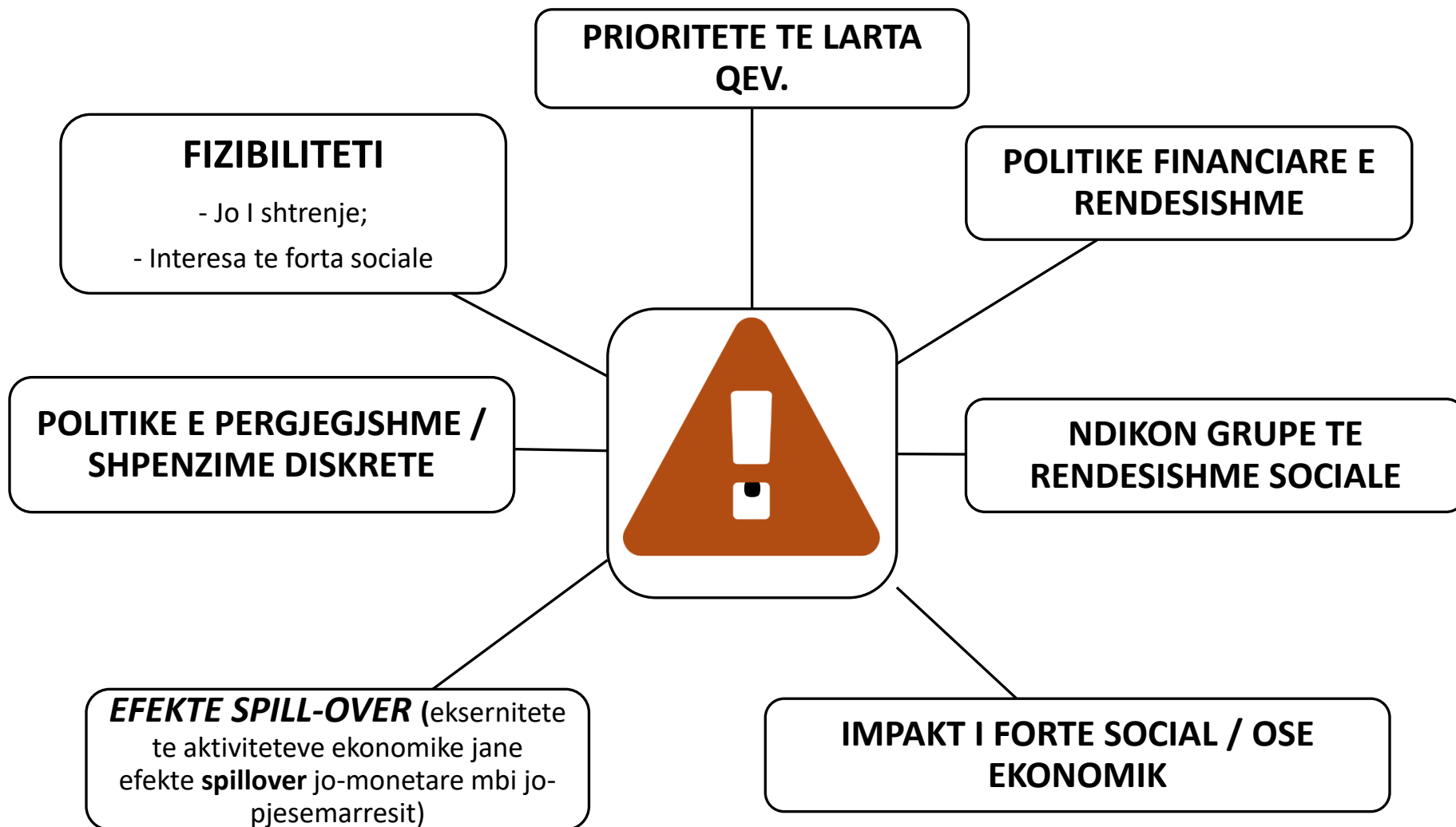
“METODOLOGJIA E BUXHETIMIT BAZE (vazhd.)

RRUGA E ZGJEDHJES SE NJE “NPI” NE BUXHET;

KRITERET PER VLERESIMIN E PRIORITETIT TE PROGRAMEVE (POLITIKAVE)

PJESA

(I): DA PER GJETJEN E HAPESIRES FISKALE PER NPIs:

“Kostimi I Inisiativave te Reja Politike (NPI)”:

- Shabllone
Specifike per
kostimin e
NPI;
- Kursimi I
Kostove -
Kosto per
njesi;
- *Skema:*
KNOW-HOW
I procesit te

Kostimi i NPI;

PMO

- Urdhe nr. 93 (07/08/2012) - “fper pregatitjen e strategjive sektoriale kombetare dhe nderthurrese per periudhen 2013-2020”;
- Miratimi nga DEBASKON – Departmenti i Koordinimit te Strategjive dhe Koordinimin e Asistences se Huaj brenda KM;

Shtojca
(1)

- Institucionet drejtuese/pergjegjese;
- Strategjite sektoriale dhe nderthurrese per te njejtin afat kohor;

Shtojca
(2)

- (i) Kushtet aktuale; (ii) vizioni, politikat dhe synimet strategjike;
- (iii) Objektivat politike adhe rezultatet madhore; (iv) burimet financiare; dhe
- (v) llogaridhenia, monitorimi & analiza e vleresimit;

Shtojca
(3)

- LM-te kane mundesine te shtojne prioritete te tjera te cilat nuk mund te mbulohen nga tavanet e shpenzimeve te MEF si nje aneks pas konsultimeve me DEBASKON;

Shtojca
(4)

- Transparenca e procesit; dhe
- Konsultim i hapur me shoqerine civile;

KoSTIMI I NPI; (vazhd.)

Table 1: Cost of implementation of strategic document according to objectives 2017-2021 (model)

Strategic objectives and sub objectives covered by the strategic document	Total Costs (ALL/Euro)	Financing Source		Financing GAP	Comments on Financial Gap Objectives
		Budget	Donors		
TOTAL					
Objective 1 (Name of objective)					
Sub-objective 1.1 (name of each sub-objective)					

Table 2: Strategic Document Monitoring Indicators (model)

Objective 1 (name of the objective)														
Nr.	Description of Indicator	Unit (%/value)	Responsible institution	Base year 2014	Aim of year 2016	Aim of year 2017	Aim of year 2018	Aim of year 2019	Aim of year 2020	Aim of year 2021	Aim of year 2022	Aim of year 2023	Aim of year 2024	Aim of year 2025
1														

Table 3. Action Plan of the Strategic document (model)

ACTION PLAN FOR IMPLEMENTING THE STRATEGIC DOCUMENT (2017-2021)						
Total Costs (ALL / Euro): Total value of the Strategic Document						
Strategic Goals						
OBJEKTIVI 1 (emërtimi i objektivit)						
TOTAL Cost of OBJECTIVE 1 (ALL / Euro): ... (determining the figure as a sum of all products of all objectives, part of the strategic objective 1)						
Nr	Objectives	Outputs/Activities	Responsible Institution	Implementati on period	Costs (/000 ALL)	Coverage Source

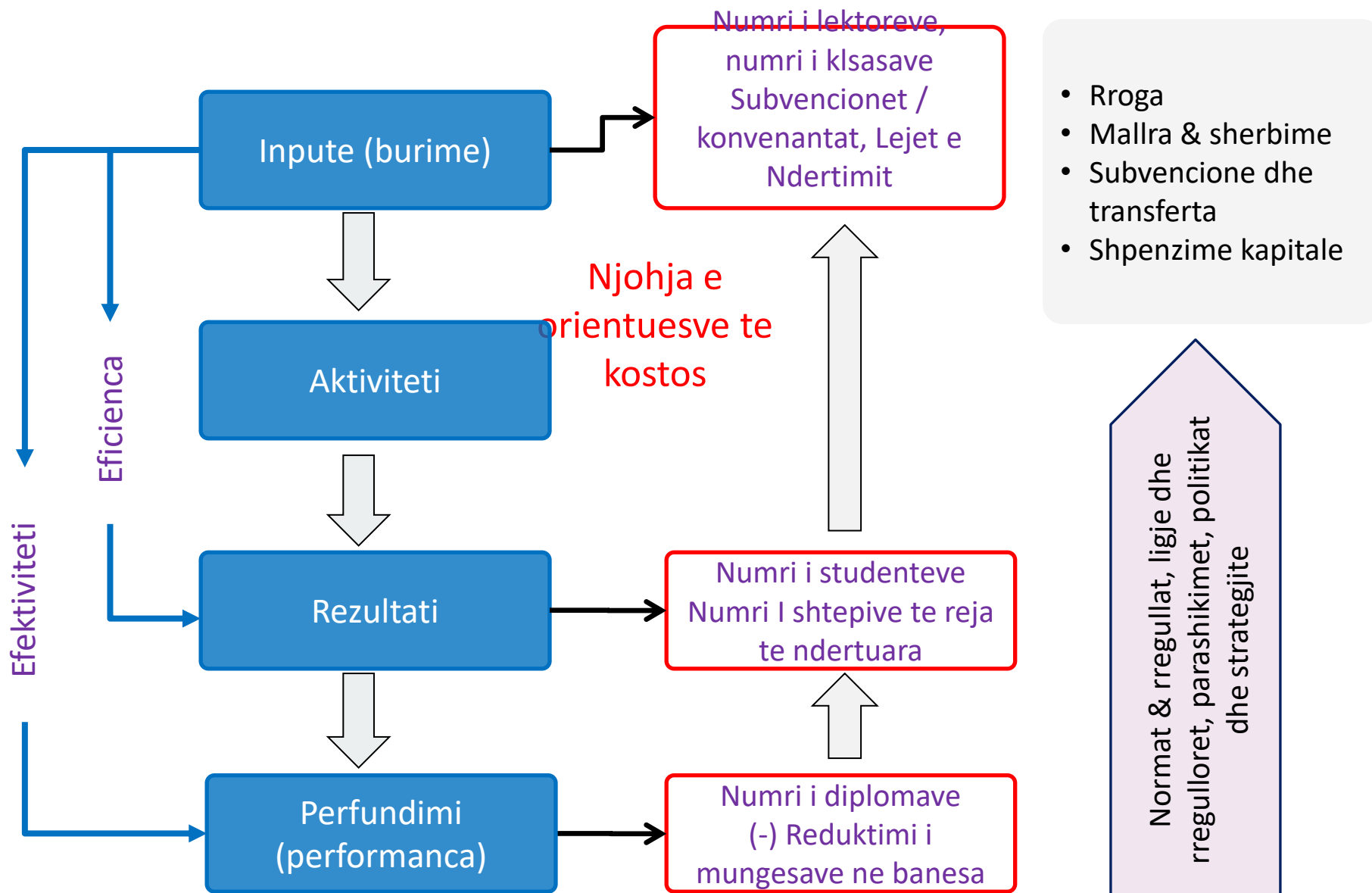
KURSIMI I SHPENZIMEVE – KOSTO PER NJESI;

1. Eficienca e detyrueshme / ose kursimi i kostove per kategori specifike ekonomike;
2. Kursimi i kostove nuk rezulton ne nje ndryshim te nivelit te sherbimit;
3. Kursime shtese – Bis mund ti shikojne si pertej eficiencies se detyrueshme;
4. MEF mund te kerkoje reduktim te kostos (p.sh. Shpenzime udhetimi);

1. Parimi i llogaritjes se “linjes baze”;
2. Metoda e “*Kostos per Njesi*” ;
3. Perdorur per krahasim – kategorite e kostove brenda programeve te shpenzimeve/ Bis;

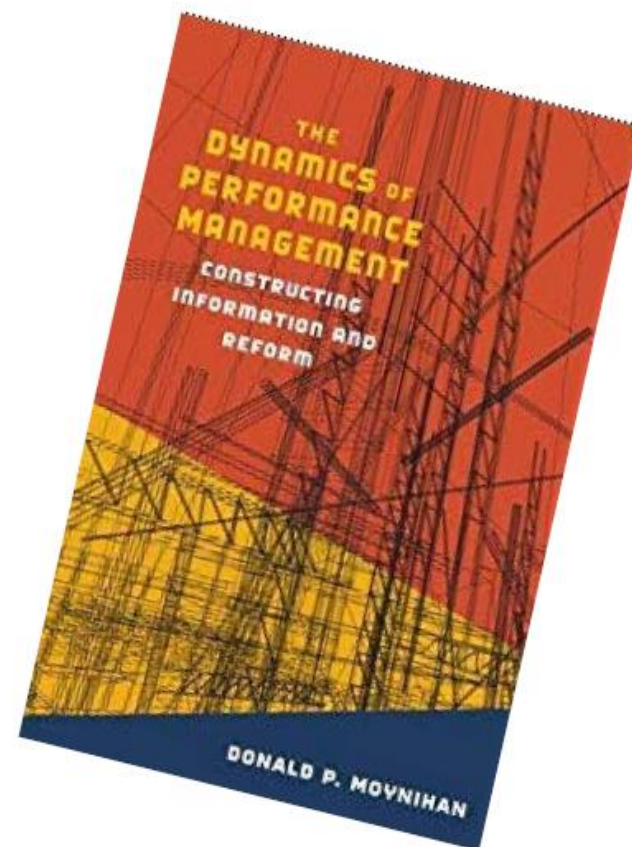
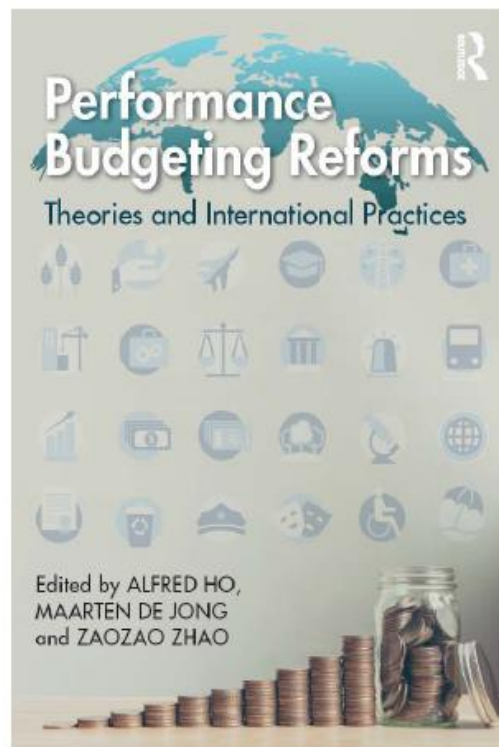
Kursimi i Kostove **Kosto per Njesi**

“KNOW-HOW” I procesit te Kostimit:

“MATERIALE LEXIMI SUGJERUESE PER RRITJE TE PERFORMANCES NE BUXHETIM DHE MANAXHIMIN E PERFORMANCES NE QEVERISJE:

Donald Moynihan and Ivor Beazley

METODA PER GJETJEN E HAPESIRES FISKALE PER:

Permbledhje:

- Sugjerime per forcimin e kapaciteteve te brendshme te LM per te zhvilluar dhe artikular NPI ne Buxhet;
- Permbledhje e slideve mbi sfidat e identifikuar;

SUGJERIME;

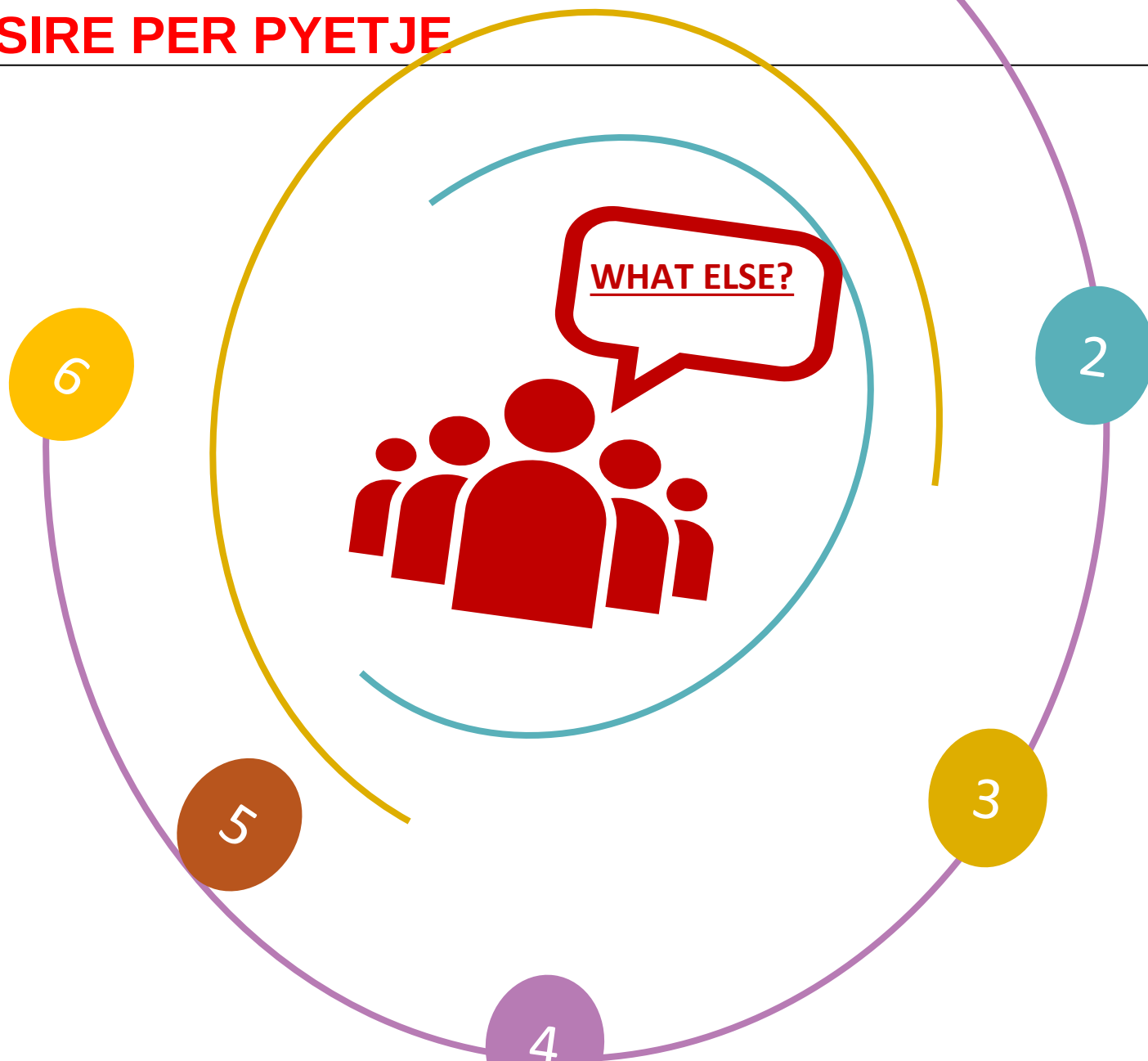
1. Planifikimi i fondeve për RS/ NPI duhet të bëhet paraprakisht, de-facto bëhet pasi miratohen aktet/projektet. Për rastin e investimeve bëhet paraprakisht;
2. Procesi i konsiderimit të RS/ NPI si mase në qëllimin e procesit të përgatitjes së buxhetit, nuk përfshin çdo planifikim që paraqitet në ERP.
ERP dhe Dokumenti I PBA duhet të ketë përputhje në aspektin e NPI.
3. Kur ML paraqesin propozimet e tyre buxhetore në MFE, ata duhet të deklarojnë objektivat e tyre të politikave dhe masat prioritare. Ata duhet të lidhin objektivat/ masat drejtpërdrejt me zërat e veçantë në buxhetin e tyre të propozuar;
4. Njësia makroekonomike dhe koordinatori i reformave strukturore duhet të harmonizojnë pikëpamjet e tyre mbi sfidat kryesore dhe efektet e mundshme të reformave.

SFIDAT KRYESORE:

1. Ne fazen “teknike” - prioritetet fokusohen me shume tek perfundimi (p.sh. Numri i pacienteve te trajtuar; numri i spitaleve te rikonstruktuar, etj.) – nuk reflektojne aktualisht masen aktuale nga dokumenti ERP I cili do te permiresoje fushen e prioritetit.
2. Buxheti perballe KALENDARIT ERP:
3. A eshte gjithnje e qarte se cfare nenkuptohet me: “Politikat Ekzistuese”?
4. Kerkesat per Programe Buxhetore Ekzistuese te Reja/Te perziera ose te Eliminuara duhet te depozitohen prane MEF dhe Kryeministrise;

HAPESIRE PER PYETJE

PJESA (II):

Funded by the European Union

QASJA DREJT INTEGRIMITE PERGATITJES SE BUXHETIT ME PLANIFIKIMIN POLITIK:

“Perkufizime Baze”:

- Procesi i prioritizimit të NPI në LM;
- Lidhja e Kostimit të Masave të Reformave dhe Programeve të Buxhetit

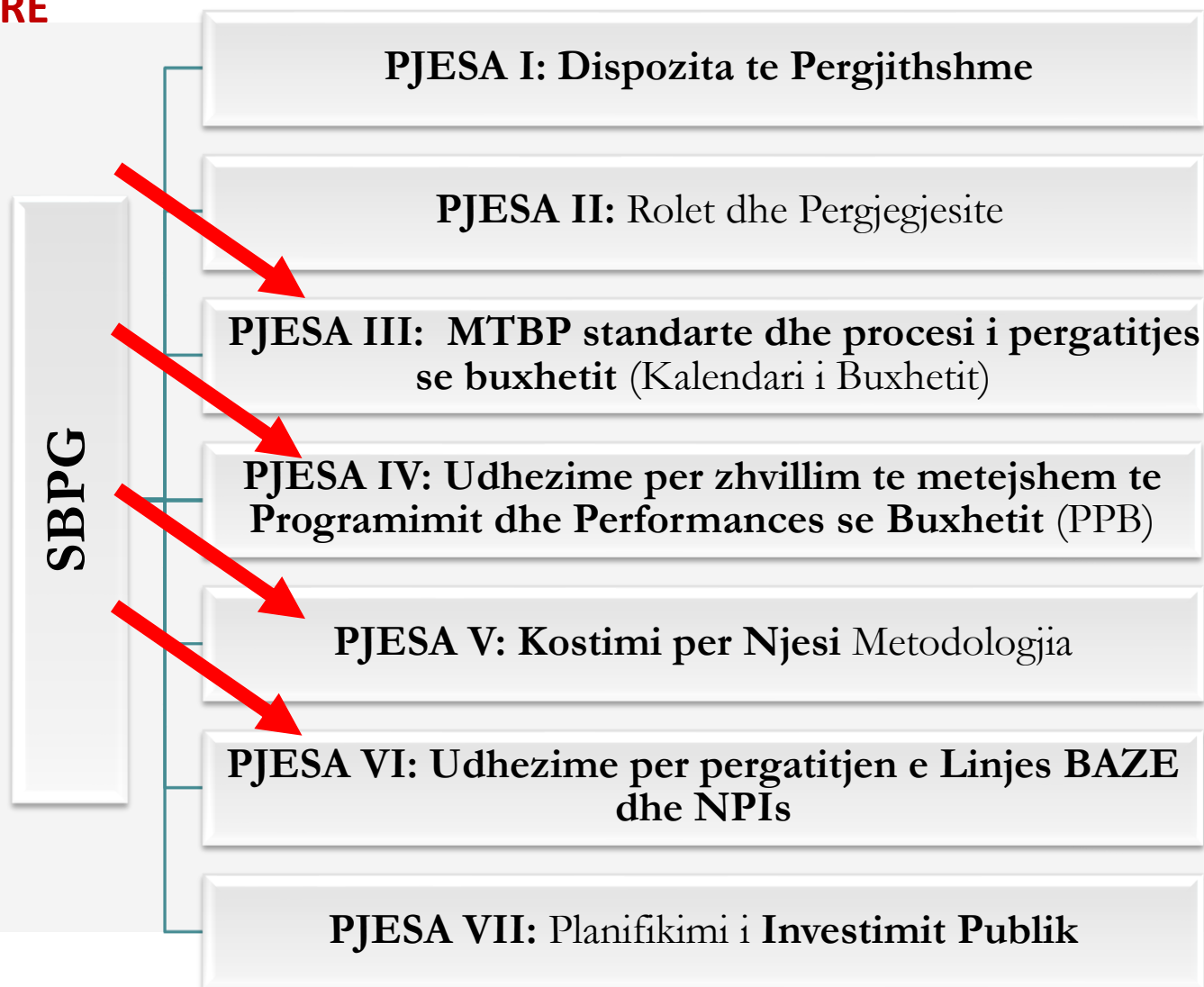
PROCESI I PRIORITIZIMIT TE NPIS (NE NIVEL LMS)

NSDI (2015-2020)

**MANAXHERI I PROGRAMIT
(LM)**

**NJOFTIM I PRIORITETIT
POLITIK
(MEF & KM)**

LIDHJA E KOSTIMIT DHE MASAVE TE REFORMAVE DHE PROGRAMEVE BUXHETORE

Pjesa (II):

Funded by the European Union

QASJA NDAJ INTEGRIMIT E PERGATITJES SE BUXHETIT ME PLANIFIKIMIN POLITIK:

“Depozitimi LM I Inisiativave te Reja Politike (NPI)”:

- Aktivitet I
Perbashket:
Kush ben
Cfare?
- A jane SR/
NPI te
drejtuara
nga jashte?

AKTIVITET I PERBASHKET: KUSH BEN CFARE?

Instruksione per
buxhetimin e linjes
baze

Parashikime definuese

Zhvillimi I normave
specifike te sektoreve

MEF

Institucioni i
Buxhetit

Departamentet

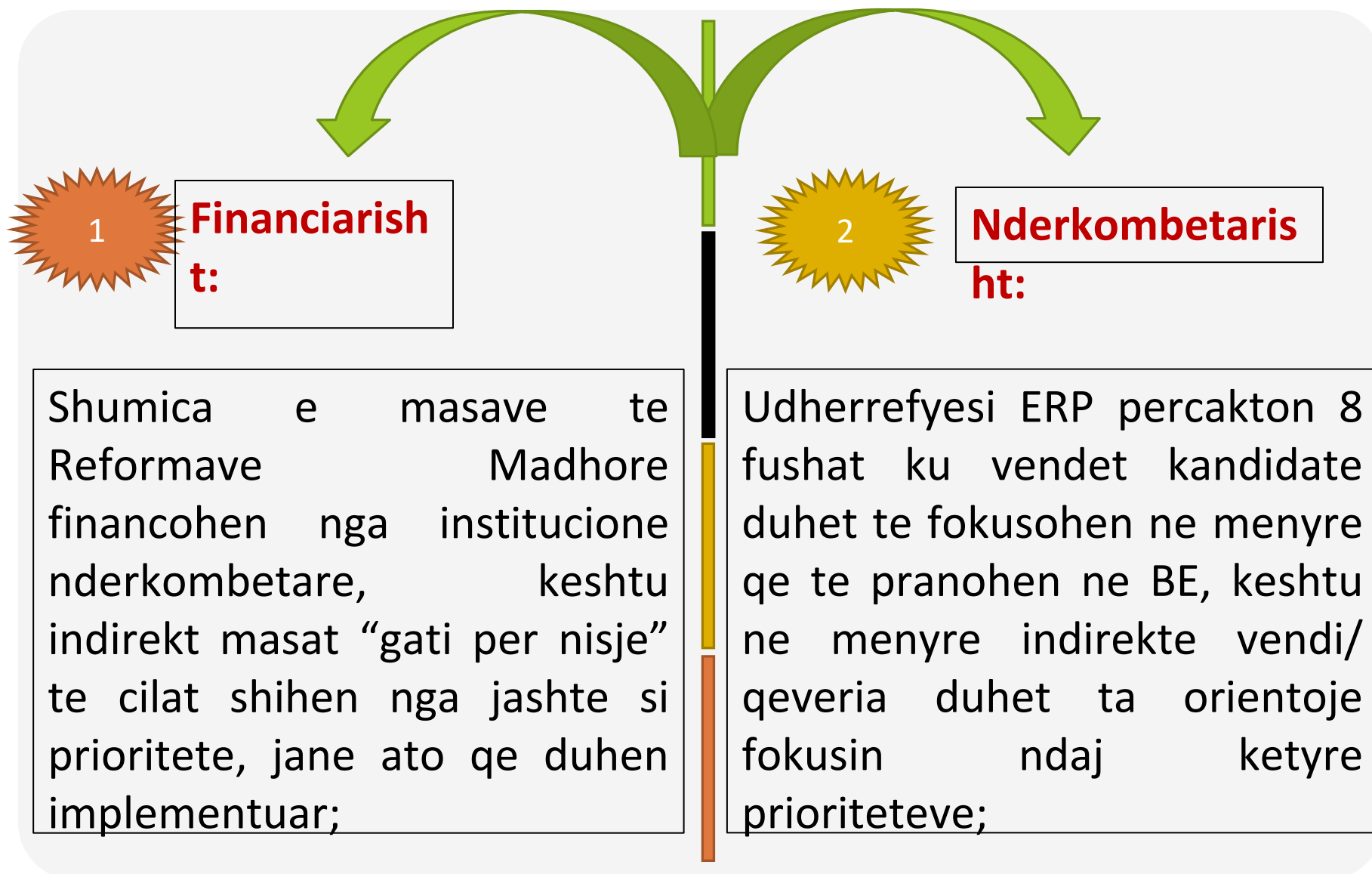
Bashkite

Vleresimet e
konsoliduara baze

Llogarritja e
vleresimeve baze per
programet kryesore

Mbledhja e te dhenave
mbi orientuesit e
kostos

A JANE SR/ NPI TE DREJTUARA NGA JAShte?

PJESA (II):

Funded by the European Union

QASJA E INTEGRIMIT NE PERGATITJEN E BUXHETIT ME PLANIFIKIM POLITIK:

Permbledhje:

- Sugjerime per permiresim in e lidhjes ndermjet prioriteteve Qeveritare – Pergatitjes se Buxhetit - ERP;
- Diapozitiv permbledh es mbi sfidat e identifikuar a;

SUGJERIME;

1. Te percaktohet synimi dhe objektivat e programit te buxhetit;
2. Bls nuk duhet te krijojne nje “hapesire artificiale fiskale” nepermjet zgjerimit te kohezgjatjes se projekteve prezente ne vazhdimesi;
3. ML duhet të paraqesin kërkesa buxhetore në aspektin e politikave dhe objektivate dhe jo te focusuar vetem në aspektin e kostove.
4. ML dhe departamentet e buxhetit duhet të sigurojnë që kostot e reformave janë realiste, të financuara dhe reflektohen në perspektivën buxhetore afatmesme.

SFIDA KRYESORE;

1. Lidhja e masave të SR me rekomandimet specifike të vendit
2. Artikulim i qartë i masave SR (jo shumë i gjerë dhe jo shumë i ngushtë) me tregues të performancës
3. Krijuesit e politikave duhet të përfshihen në fillim të procesit për të përcaktuar strategjinë e përgjithshme të politikave
4. Koordinator i reformave strukturore duhet të sigurojë që reformat kryesore iu referohen kapitullit fiskal dhe makroekonomik.
5. Aftesia e Institucionit të Buxhetit për të diskutuar programet e tyre buxhetore/ me CSOs;

HAPESIRE PER PYETJE

